
Redactioneel

Oorlog, politiek en media. Onweerstaanbaar blijft de drang een zekere eenheid aan te brengen in de zes uiteenlopende artikelen van dit gemengde nummer. Drie artikelen nemen een oorlog als uitgangspunt, in twee speelt politiek een rol van betekenis en in alle bijdragen komt de context waarbinnen de specifieke media functioneren uitgebreid aan de orde. Vanwege het belang van de context kozen we voor een chronologische ordening.

Daarom opent dit nummer met een artikel van Leen Engelen over de Belgische regisseur Alfred Machin en zijn oorlogsfilm *MAUDITE SOIT LA GUERRE*. Omdat de film kort vóór het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog uitkwam, benadert Engelen de film vanuit twee perspectieven: als de verbeelding van eerdere oorlogen en als de voorafschaduwning van een komende oorlog. Engelen analyseert gedetailleerd beide perspectieven, waarbij haar aandacht vooral uitgaat naar de wijze waarop en de mate waarin Machin beelden ontleende aan de culturele en militaire context van zijn tijd, om een moderne oorlog filmisch gestalte te geven.

In en rond de Eerste Wereldoorlog verheugde de film zich in een ongekende populariteit. Maar was er toen ook al sprake van serieuze Nederlandse filmkritiek? Of kwam die pas op gang toen L.J. Jordaan in 1923 zijn invloedrijke filmrubriek in *De Groene Amsterdammer* begon? Op deze vraag zoekt Thunnis van Oort in zijn artikel een antwoord, waarbij hij voortborduurde op het proefschrift *Kunst en amusement. Reacties op de film als een nieuw medium in Nederland (1895-1940)* van onze nieuwe medewerker 'Signalement', Ansjie van Beusekom.

Julie Turnock combineert de verbeelding van een andere periode met weer een andere context, die van het publiek. In haar artikel analyseert zij de zintuiglijke reacties die het publiek ervaart wanneer het zich laat overweldigen door de eerste twintig minuten van Steven Spielbergs *SAVING PRIVATE RYAN*. Dat het kijken naar pornografische of angstaanjagende films lichamelijke reacties kan oproepen, daarover is reeds het nodige gefilosofeerd. Bieden diezelfde theorieën echter ook uitkomst wanneer we de reacties analyseren die de film van Spielberg wist op te roepen?

Met het artikel van Jaap van Osta blijven we bij de Tweede Wereldoorlog. Op een andere manier dan bij Turnock is ook bij Van Osta sprake van een zekere publieksoverweldiging, niet door film maar door na-oorlogse massaspelen. De door Carel Briels georganiseerde 'Bevrijdingsspelen', waarin het drama van de bezetting grootscheeps herdacht en nagespeeld werd, dienden vaderlandslievende gevoelens op te wekken. In de nuchtere jaren vijftig stierven nieuwe plannen voor dergelijke spektakels echter een stille dood. Van Osta beschrijft het proces van opkomst en ondergang van een ten onrechte vergeten massamedium.

Willem Hesling, die in een eerder nummer zijn licht liet schijnen over de film *BARRY LYNDON*, neemt deze keer de filmische verbeelding van een meer recente episode onder de loep: het presidentschap van Richard Nixon zoals Oliver Stone dat in *NIXON* heeft neergezet. Hesling gunt regisseurs de vrijheid om zich op creatieve wijze meester te maken van het verleden; tegelijkertijd plaatst hij de film in een politiek-historiografische context en analyseert nauwgezet hoe deze film een rol speelde in de beeldvorming rond het Amerikaanse presidentschap.

Als hekkensluiter kozen wij voor het essay van Gert Verschraegen. Hij reflecteert vanuit een mediatheoretisch 'vogel-perspectief' op de introductie van oude en nieuwe media – over een periode vanaf het einde van de negentiende eeuw tot op de dag van vandaag.

(B.K. / T.d.V.)